

СЕНТОМАШАНИН

Лист за просвету, привреду и остале народне потребе.

ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ.

на 1/2 годину	6 Кр.
на 1/4 године	3 »
на 1/8 године	2 »

Поједини бројеви 10 пот.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

ЈЕВТА РАДАК

Рукописи шаљу се на уредништво а новац за претплату а огласе на администрацију »Сентомашанин«
Огласи се рачунају по тарифи ако се више пута уврћује јефтиније.

Зашто привредно назадујемо.

VI.

(Завршни чланак).

Код нас је мода свуда, на све стране, и о погребу, и свадби и крсном имену. У свему се томе код нас, а нарочито у Сентомашу, тера толика раскош, да дуго после тога осећамо и тешко се опорављамо. Ништа не жалимо што ћемо сав годишњи приход на свадбу да утрошимо и да се задужимо, само да није нико бољи од нас. Истина да сад то не траје толико као некад, али сад наспремамо толико ђаконија, да не знамо ни како се све зове, ни како се вади, ни како се једе. Управо смо у томе постали сад и смешни и жалосни. За те прилике спремимо што кажу и тичја млека, а после непрестано кубуримо због тога као нико наш. Баш по оном »За један часак радости, хиљаду дана жалости«.

Исто је тако у нас од новијег времена мода, да зидамо велике куће и да их богато намештамо. Станови и треба да су нам велики, светли и пространи, и нико нам паметан не би замерио зидање већих и пространијих кућа за нашу потребу, као што су на пр. за похвалу сазидали куће браћа Милошеви у Сентомашу. Али шта бива код нас. Покрај пространих кућа и соба, које смо лепо сазидали и наместили, ми се скључамо сви у једну малу кућицу и собицу из авлије, па ту се још месеи хлеб, суше обојци, кисели купус, ту је и прасе и квочка с пилићи. Кад човек

у таку собу уђе, не може просто да дахне.

Као што смо до сад видели, најјаче нас све убија мода у оделу. Кад добро размислимо, видећемо, да је код велике већине нас темељ нашег имовног стања врло пољуљан и да је мода томе, ако баш не сасвим, али највише допринела. Ако потерамо и даље како смо почели, знајмо, да идемо у сусрет још црњим и горим данима, јер многим од нас већ не треба много.

Да спасемо себе, па да можемо и напредовати и живети, као људи што живе, нама је од преке потребе, да са модом што пре раскрстимо, јер нам је она највећи злотвор, који нам је сву нашу снагу исисао.

Не можемо се сад вратити на старо народно одело, а држимо да је то и скупље, јер немамо више породичних задруга, па сад и женске морају више да испомажу у пољској радњи, где више и привреде. Не убија нас што наше кћери носе фабричку робу, јер није мода у томе, него је зло, што немамо у оделу један народни крој, него смо се повели за господом, те се сваки час понављамо, јер се крој увек мења. Кад би наше девојке у оделу имале један народни крој, као што имају и други народи свој народни крој, могла би свака да има свечано одело од свиле или кадифе, и не би то осећали. А не би то било тешко извести, јер у неку руку већ га имамо. Венчане хаљине у нас се и онако не шију већ по моди. И кад девојка, чим постаје жена, пре-

кида с господском ношњом, зар не можемо да одбацимо са свим ту ношњу, која нам ни мало не приличи и која нас убија?

Наши су дедови крваво стекли ову земљу, а ми је тако олако напуштамо. Станимо и размислимо куда то води до послетка.

Ми смо људи прости и треба да живимо просто, онако како нам стање допушта и као што нам и приличи, а све друго да одбацимо што није за нас, па ћемо тада имати свега што нам је потребно и без чега ратарска кућа не сме да буде.

Углед и уважање не стиче се раскошним оделом и гозбама, него баш на против, кад, према своме стању, будемо простије живели, па разумним начином живота и разумним газдовањем чувамо своје имање и унапређујемо га.

Немојмо се освртати ни лево ни десно, па да очекујемо спаса у овим тешким имовним приликама са стране, јер то нећемо дочекати. Наше одржање и напредовање је у нашим рукама, оно зависи од тога: можемо ли се, а и хоћемо ли, да се отресемо свега оног што није за нас и без чега и можемо и треба да будемо.

Ако је у нас чврста воља, да презремо овај начин живота, који не додикује, а тиме да уклонимо највећу препреку нашем одржању и напредовању, ми ћемо се само тако и спасти од иначе очигледне пропасти и стећи право угледа и уважања код свију разумних људи.

ПОДЛИСТАК.

Маћеха.

— Коломан Миксат. —

Лена и млада жена поседница Гатија умре на порођају.

Ондака су је и лепо сакранили, а одојче, лепо и здраво мушко дете, остаде у животу.

Једна остарија рођака младога удовца узне сироче у руке па је над њим пролила још више суза но над гробом, у који је спуштена његова мајка.

— Јадно сироче! Јадала је она над детињом колевком. Шта ће бити од тебе? Без мајчине неге мораћеш да пропаднеш, сирото моје дете!

Зашто ли је тако говорила? Мора бити да је имала узрока за то, јер се без нужде такве речи не изговарају ни пред одојчетом, којо је пре три дана угледало света.

— Шта ће да буде од њега? Он ће бити добар човек, рече отац тужним гласом и пољуби дете у ружичасти образ. Буди без бриге, сине мој, мајка ти је изишла, али ће се опет вратити. Ја те нећу оставити без мајке.

— Али та друга неће бити права мајка, примети уседница своме рођаку.

— Ја ћу му наћи праву.

— Права му је мајка за навек очи склопила, уздахну удовчева рођака: та, коју му ти можеш дати, биће странкиња — биће му маћеха.

После неколико дана отицтова господин Гати у Пешту, повесе собом и дете и остави га тамо. Он је био строг и ћутљив човек: нико га није питао зашто је однео дете и где га је оставио, нити је он коме о томе штогод причао. Свет је само слегао раменима и говорио:

— Дао га је непознатим људима да га негују!

На путу се бавио две недеље, а на три недеље по повратку на имање, господин Гати се ожени сестром једног управника имања, госпођом Барбаром Зехерњи. То је била у оно време најлепша удовица у целој околини.

Опет је свет слегао раменима и говорио: — Ето! Видите! Дете му је било на путу, па га је сакранило! То је рђав човек.

Ускоро после тога, не знам тачно када, јер немам календар при руци, али ми се све чини да је било сувише брзо, и друга жена господина Гатија роди мушко дете.

Госпођа Барбара није била ни устала из постеље, а господин Гати однесе и то друго дете у Пешту.

Сви су се у чуду питали:

— Шта је ово? Шта то треба да значи. Тек што је рода донела дете, а отац га односи!

Свет је свашта нагађао и на свакојак мисли долазно:

— Шта ли то ради са својом децом? Код кога их то оставља у Пешти и зашто? Нека нам Бог опрости рђаву помисао, али у Пешти има злих људи, који...

И док су се иза леђа младога пара водили овакви разговори и правили најразличније комбинације, дотле је дубока тишина, која је владала у мирним и усамљеним одајама господареког замка, проламала узвицима бола и туге. Млада је мајка била очајна, она је тражила своје дете, говорила је о разводу, час је претрпала, час је преклињала, прво је ружила Бога и проклињала га пред иконом у својој соби, а одмах после тога би падала на колена да као највећа грешница покајница плаче и моли за милост.

Али господин Гати, тај особенак, био је неумољив.

— Дете се добро негује и ти ћеш га

Преки суд у Сентомашу.

Општинско поглаварство у Сентомашу издало је објаву о одређењу штатаријалног судског поступка, која гласи:

Царско и Краљевско главно војно заповедништво заповешћу својом издатом у Бечу 26. јула о. г. број I. рез. 1914. одредио је на основу §. 481. војничког кривичног поступка преки суд на цело подручје убојне војске осим Босне Херцеговине и Далмације за све домозначене кривичне учине дотичућих се особа које под војничким кривичним судом стоје, а то су следећи учини:

1. Злочин буњења (167 и 168. §§. вој. каз. пост. III. вој. одсек). 2. Злочин бегства (183. §. вој. каз. пост. V. вој. одсек). 3. Злочин одвраћања од вршења заклетвом примљене војничке дужности или пружање помоћи на то (314 и 316. §§. вој. каз. пост.) 4. Злочин буњења (349 и 350. §. вој. каз. пост. XX. вој. одсек). 5. Злочин незаконитог врбовања (306. §. вој. каз. пост. XIII. вој. одсек). 6. Злочин ухонења — шпионирања — и других учина управљених против државне војне силе (321 и 127 §§. вој. каз. пост. XIV. и XV. вој. одсек). 7. Злочин велеиздаје (334. §. вој. каз. пост. XVI. вој. одсек). 8. Злочин увреде величанства (339. §. вој. каз. пост. XVII. вој. одсек). 9. Злочин нарушавања јавног мира. (341. §. вој. каз. пост. XVIII. вој. одсек). 10. Злочин устанка (344. §. вој. каз. пост. XIX. вој. одсек). 10/2. Уморство и убиство (413—417. §§. и 419—421. §§. вој. каз. пост. XXVII. вој. одсек). Злочин тешке телесне озледе (422., 431., 436. §. вој. каз. пост. XXVIII. вој. одсек) и отмице (отимачине) (483—489—491. §. вој. каз. пост. XXXII. вој. одсек) особа која нашој оружаној сили не припада, учини над којом у стварној војној служби стојећом особом војске, морнарице (жарине) домобранства или народног устанка. 11. Злочин јавног насиља скривљеног опаким раскваривањем на жељезницама или иначе (362. §. 9/с.т. Вкп. XXI. вој. одсек). 12. Наиме међу опасним околностима догођења зла дела, или пак пропустом проузроковани злочин јавног насиља. (Вку. 364. §. 9. XXI. вој. одсек). 13. Злочин опаког раскваривања државног телеграфа (телефона)

једног дана добити натраг. Над мртвим телом моје жене ја сам се закleo и ту ћу заклетву одржати.

Тако прођоше пет година, за несрећну мајку, коју тако често срце хтело од бола да препуње, пет пуних векова.

Она је пробала све начине и путеве да измени одлуку свога мужа, али узалуд. „Немилосрдни отац“ често је путовао у Пешту „да види како су деца“, али је својој жени говорио само толико, да су она здрава и весела.

Кад се навршило пет година, на недељу дана пред св. Барбару, Гати рече својој жени:

— Дакле, жено, кувај и спремај част за свој имендан, ја ћу у Пешту да доведем децу.

С узвиком неописаног уехићења она загри свога мужа; та једна реч била је довољна да мати заборави све оне патње и муке, које је претрпела за последњих пет година. А како су слатке баш те прве године сваком материном срцу! Пет година! То је оно дивно време од првог брбљања, па до радости првих панталона. Како је уживање посматрати како дете почиње да распознаје прве предмете, како се његови

или пак са узнемировањем истог проузроковано јавно насиље (вој. каз. пост. 366. §. XXI. вој. одсек). 14. Злочин осталих јавно насиља по §-у 362. и 364. вој. каз. зак. а који нису означени у 11., 12. и 13. тачци, ако се ова казнена дела учине против будикаквог војничког или домобранског ерарског имања или против такве својине које стоје под руководством или радњом истих.

Најстрожије нека пази дакле сваки, да неби ова дела учинио, будући ко после ове објаве по горе наведенима одређеног штатариума, овакове злочине учини, долази под поступак преког суда и казни ће се смрћу. Врста смртне казне су вешања и стрељања. По горе наведенима одређен штатариум на територијуму који припада обиму убојне силе у погледу дела која су споменута под 3., 5. и 6. тачком на основу 14. §-а војн. казн. прав. поступка и наредбе бр. 5491/914. П. М. издате 27-ог јула т. г. и 5735/914. П. М. кр. уг. министарства издате 1-ог августа т. г. проширује се и на такве особе које су под домобрански казнени поступак стављене.

Вести из места и из народа.

Филијала Црвеног Крста у Сентомашу и бројно и материјално лепо напредује, што је по себи довољна гаранција, да ће Црвени Крст у Сентомашу свој племенити задатак са успехом моћи вршити. До сад се уписали као чланови оснивачи са уплатом од 40 круна: г-ђа Зорка Дунђерска, Еуфрозина Павловић, Јулка Добановачка, Перса Белићева, Милева Дунђерска, Софија Манојловић. Са уплатом од 20 круна као редовни чланови: Д-р Михајло Леринц, Исидор Иванић, Антон Фанчи, Јелисавета Леринц, Софија Шосбергер, Јелица Николић, Вера Гаванска, Вида Сивачка, Даница Јовановић, Лаза пл. Продановић, Миливој Сивачки, Добрила Хаџић, Милица Гаванска, Д-р Момир Павловић, Викторија Молнар, Ана Хас, Мица Гаванска, Никола Жикић, Марија Жикић, Марија Јакоб, Софија С. Каћанска, Лајош Бараковић, Софија Загорица. Са уплатом од 2 круне годишње: Лујза Коренек, Илона Баиц, Илона Шипош, Ленка Јовановићева, Марија Јовановићева, Зорка Дракулић, Јожеф Хорват,

појмови развијају, како се та машина, која се духом назива, почиње да креће: Прво се креће један федер, после тога се окрене један точак, за тим још један и кад се сви крену — каква зарма настаје!

У нашој је околини било једно дете, које је за првог пријатеља имало једну мачку. Прва реч, коју је дете изговорило, било је њено име: „Цица, Цица!“ То је био читав догађај у кући! Тога је дана и мачка добила шољу млека.

Кад су га једног дана кучали, њему је и сунђер, зато што је мек као мачија лака био „цица“. Кад су му дали шољу суне, у којој је плувала једна кнедла, он у њој такође познао „цицу“, јер је и кнедла плувала у суну као сунђер у води, у којој се он купао.

Кад је дошла зима и пао први снег, он је, гледајући крупне пахулице како полагао падају, радосно узвикивао „цица, цица!“

Кад је једног дана пао и упрљао хаљине, он је викнуо: „Мама, дај ми друге хаљине!“, а кад је други пут пао и позледио уво, он дркнуо: „мама, дај ми друго уво!“

Читава три месеца цела је родбина само о томе говорила, свакоме је причано, мно-

Јожеф Коренек, Савета Јовановић, Катарина Каћанска, Ленка Каћанска, Љубица Манојловић, Мара Гаванска, Катинка Станковић. Гојко Каћански, Лазар Вучков, Милица Нецићева, Стеван Јаснић, Д-р Тоша Николић, Пишта Коренек, Хермина Кусли, Даринка Дунђерска, Неца Дунђерски, Степа Муњин. Ко жели да ступи у Црвени Крст, има се пријавити председницима: г-ђи Зорки Дунђерској или г. Исидору Иванићу.

Добијамо рањенике. На позив, да се Сентомаш постара за пријем рањених војника, овдашње грађанство је за 24 сата створило 150 потпуно снабдевених кревета. Кревети су смештени у 4 школе оvd. калуђерица, у школи г. г. Аркадије Павловића, Милана Настаћа, Озрена Загорица, Лазе Попсавина и у две богомоље оvd. методиста. Рањенике ће лечити наши лечници, а подвором ће служити чланице овдашњег Црвеног Крста, које су о нези болесника стекле лепо знање на предавању Д-ра Михајла Леринца, који је с великим трудом држао у општ. дворници. Ми смо уверени, да ће Сентомашани рањеницима чинити све могуће, да им олакшају њихове тешке болове.

Племенито дело. Много лепих пожртвовања учинило је сентомашко грађанство без разлике вере и народности у овим ратним приликама. Оно је и често и вредно прилагало добровољне прилоге у новцу на Црвени Крст и сиромашним војничким породицама и у месту и у држави, а осим прилога у новцу дали су многи и у храни. Осим тога су леп успех показали г. г. Ђула Јакоб и Марко Кусли са својим прикупљачицама и прикупљачима у скупљању добровољних прилога за набавку војничких зимских штриканих капа и осталих вунених хаљина. Г-ђе Марија Јакоб, Катина Шнајдер и Катича Јакоб скупиле су К 212 22, Љубица Курјаков и Даринка Шандорова К 132—, Јулишка Ковач, Кати Хајзер и Ема Фурман К 100 18. Регина Кусли, Ерже Кнешко и Ерже Маћаш К 111 26, Лујза Гашпар, Ерже Фридрих и Емилија Кусли К 103 43. Свега К 662 09 Новац је у рукама г. г. Ђуле Јакоба и Марка Кусли, који од те своте набављају вул, чоју и вуну и дају по кућама у посао. Пре него што ће се довршене ствари послати на одређено место, биће изложене у великој дворани општинске куће.

гима у писмима саопштавано, — па ево, сада је и штампано.

Кад се насмеши смеје се цела соба, а нека божанска светлост продире у малу собицу. А тек кад се гласно насмеје! То је музика слатка цркунтану хиљаде хиљада тичица!

Свако дете има тако нешто, чему се родитељи и рођаци радују. Ако је дете наметно онда његова породица ужива у његовој разборитости, а ако је глупо онда се смеје његовим глупостима.

И баш тих слатких година Гати је лишио и себе и своју жену.

Али све је био заборављено у тренутку кад на дан св. Барбару етадоше пред кућу једна кола и отац из њих скиде два чина дечка црвених образа.

Изван себе од среће мати петрча пред њих. Као муња брзим погледом она промотри обојицу, њихов етаж и лице.

— Мама! викну један и обину јој се о врат.

— Мама! узвикну други и загри је.

Чији је пољубац био слађи? Госпоња Барбара се замисли, али на то није умеа да одговори.

(Свршиће се.)

Честитка Њег. Вел. краљу. Потпредседник босанско-херцеговачког сабора у Сарајеву, Д-р Данило Димовић, поднео је у име српске народне странке дворској канцеларији честитку поводом победе извојеване над Русима.

† **Никола Петљански,** трговац и власник гостионице «Тисе» у Ст. Бечеју, преминуо је прошлог понедељника у 53 години свога живота. Лака му земља!

Оснивање Подручнице Црвенога Крста у Ст. Бечеју. Наш жупан издао је проглас на све општине у бачкој жупанији ради оснивања Подручница Црвеног Крста. Политична општина у Ст. Бечеју одазвала се прогласу бачкога жупана и у ту сврху, на челу са г. Дром Булом Балатоном, надсолгабировом, позвала је ондашње грађанство без разлике вере и народности на уписивање у чланство. Прошле среде испуниди се нови чланови Црвеног Крста у дворници општинске куће, где их је г. надсолгабиров топло поздравио и јавио, да се досада пријавило 48 чланова, а пошто је по друштвеним правилима нужно само 10 чланова да може ова хумана установа отпочети свој рад, то изјављује да се може конституисати. За тим је г. Милош Гавански прочитао проглас великог жупана и друштвена правила. Напослетку је изабран Упр. Одбор и то: један председник, једна председница, 24 члана, један потпредседник, три потпредседнице, благајник, старатељ, перовођа и пет ондашњих лечника за чиновнике

Радост у Срем. Карловцима Прослава победе наше војске на бојноме пољу испала је у Срем. Карловцима свечано. У читавом граду је завладало весеље, те су куће окићене барјацима, а градом је обилазила војничка гласба, свирајући разне песме. У срп. прав. цркви одржано је благодарење, на којем је чиновначествовао Њег. Високопреосв. г. Мирон Николић, епископ пакрачки и администратор патријаршије карловачке. На благодарењу су присуствовали генерални комесар барон Бела Талијан, преставници војничких и цивилних власти и многобројни грађани. После благодарења држао је барон Талијан говор, у којем је дао изјава радости над победом и нагласио, како је читав хрватски народ непоколебиво веран свом краљу. Истакнуо је, како се све народности у монархији сложиле, те заједничким силама извојеваше победу. Са својим сложним радом и храбрим јунашвом олакшавају тежак посао Његовог Величанства. Барон Талијан је завршио свој говор: »Живео наш премилостиви краљ и наша прослављена војска!« Искупљени народ је говор поздравио бурним клицањем: »Живео краљ! Живела наша славна војска!«

Прослава победе наше војске на бојноме пољу. Грађанство у Сарајеву приредило је у почаст наших и немачких победа бакладу. Поворка од више хиљада људи са начелником на челу пошла је од магистрата с барјацима и праћена гласбом најпре пред бегову цамију, где је држао говор Улема опкољен са муслиманским свештенством. У свом говору је истакнуо, да ће наша војска извојевати и даљих победа. За тим је пошла поворка свечано искићеним улицама до владине палате, где су приређене одушевљене манифестације. Начелник Турчић је држао говор, у којем је умолио заменика земаљског поглавице Д-ра Николу Мандића, да јави Њег. Вел., како је народ у Босни и Хер-

цеговини веран монархији. Свој говор је завршио с речима: »Живели савезнички владари! Живела уједињена војска!« После тога је отпевана хрватска химна и поворка је пошла даље пред немачки конзулат, где је отпевана немачка химна. Читава варош је била за време поворке осветљена.

Српски Соко у Осеку распуштен. Пре неколико дана је власт распустила у Осеку Српски Соко. Полиција је том приликом запленила све књиге. Како јављају биће такођер распуштена у Осеку српска читаоница, српско пев. друштво и српска занатлијска задруга.

Оскудица у лечницима. У Србији је велика оскудица у лечницима. Доказано је, да преко хиљаду рањеника лечи само један лечник. Што се рањеницима касно пружа лечничка помоћ, много више њих умиру, него што се излече.

Вести са стране.

Краљев поклон. Наш владар је и опет поклатио из своје приватне благајнице двестахиљада круна оним војницима, који су постали неспособни за рад. И то стохиљада на породице аустријских, а стохиљада на породице угарских војника.

Одликовања. Њег. Вел. краљ овластио је фим. Оскара Потioreка, зем. поглавицу у Сарајеву, да подели неким немачким војницима златне и сребрне медаље за храброст у боју код Вишеграда.

Војницима не треба слати новаца. Аустроугарском ратном министарству је дошло до знања, да се код поштанских звања предаје врло много новчаних упутница, које су адресиране на војнике у боју. Ратно министарство је стога нашло за добро, да упозори, да су војници врло добро снабдевени храном и да редовно добију ратне доплатке. Према томе немају никакве нужде. С тога је боље, да свако задржи новац код куће, те да га не шаље војницима, који не трпе никакву оскудицу.

Бегунци из Санџака у Босни Муслиманске породице беже из Санџака преко границе у Босну. Бос.-херц. власти ставиле су у разним местима бегунцима станове. Бегунци приповедају о ужасним грозотама, што су починиле црногорске и српске чете, које пале и убијају. Узрок је томе, што су муслимани изјавили, да неће ратовати против аустроугарских чета. У Босни и Херцеговини је одређено скупљање добровољних прилога за ове бегунце.

Губитак војника на бојном пољу. Прошле недеље дошао је на општине извештај погинулих војника на бојном пољу. У извештају се види, да их имаде неколико из бачке жупаније. Али из ст.-бечејског среза још до сада није ни један војник погинуо.

Осуђени. Јован Виндолац, свештеник у Босни, осуђен је на 14 месеци затвора, што је одобравао сарајевски атентат. Исто тако осуђен је на 10 месеци затвора и Роберт Штајн, послистичарски помоћник.

Крај албанске владавине. Кнез Вид оставио је Албанију и тиме је довршено његово краљевање, које неће ни њему, ни Албанцима остати у угодној успомени. Кнез Вид није разумео стећи симпатије и наклоност Албанаца и није знао научити Албанце, да забораве да је странац и да је против воље већег дела Албанаца дошао у земљу. Албанци, који су сада

постигли, што су хтели, а можда то имаду захвалити свеопћем рату, треба ће сада да покажу, да су зрели сами собом управљати, сами себи изабрати кнеза по својој вољи. Како ће се развијати одношаји, не може се за сада казати, но већ из тога, да према једној вести бунтовници не признају право опстанка ни контролној комисији, већ је јасно, да Албанци неће да трпе никаков туђи уплив, ни туђу контролу у својој земљи, што ће можда и за час провести, док рат апсорбира интересе власти. Но питање је, хоће ли касније власт моћи мирно гледати у развитак прилика у Албанији тим више, што је мало наде, да ће се те прилике средити и да ће доћи до унутарњег мира.

Род шљива у Хрватској. Трговачка и Занатлијска Комора у Загребу јавља, да се у целој Хрватској показује велики род шљива. Трговци који са шљивама раде и власници казана за пециво ракије нека иду за тим, да овогодишњи род шљива употребе у своју корист и нека се обрате у Загреб на Трговачку и Занатлијску Комору.

Романтично самоубиство. Емил Базели 20 година, Италијанац, отиде у атеље једног римског фотографа, где је дуго гледао у слику неке прекрасне женске. Младић одједном пољуби слику и одмах затим испали себи у прса куршум из реворвера. Није одмах умро. Умирући је молио, да му још једном дозволе да пољуби слику. Кад су га носили у болницу, умро је на путу.

— **Појео 80 јаја.** У М. Кањижи се опкладе два Мађара: Јанош Фајт и Јанош Дивоки и то после добре вечере, да ће Јанош Фајт појести још 80 јаја. Опклада је гласила на 100 круна. Фајт најпре поједе 30 ком. необарених, затим 20 обарених и затим опет 30 комада необарених. Пре тога за вечером појео је две велике порције пасуља и 3 комада хлеба. При завршетку рече: »Господо, нема никакве опсене; ево вам па бројте! А теби, друже, ево ти за твојих 100 круна 80 шупљих јаја.«

Разне кратке вести.

Католици и Мухамеданци у Босни пријављују се својевољно као добровољци у војску, који хоће и желе да се боре против Срба и Црногораца.

Прошлог уторника стигао је у Беч први немачки санитарски влак са 265 рањеника.

Обадва сина немачког командујућег генерала д' Елзе погинули су у битци код Белброрта.

Нов кнез Албаније биће Бурхан Един Ефенди, син султана Абдул Хамида, Албанија ће бити сасвим независна од Турске.

Један немачки авијатичар начинио је много штете бацањем бомба на Париз. У граду имаде много мртвих.

У последњем окршају код Мехелна рањен је белгијски краљ Алберт, који је сам управљао у боју, комадом гранате лако у леву руку.

140 руских топова, који су код Красника заробљени, донесени су са два теретна влака у Беч.

Јоаким, син немачког цара рањен је на бојном пољу у нози. Рањеника су однели у оближњу болницу.

Један бугарин у Сомбору, поклатио је на Црвени Крст 205 цакова паприка у вредности за 3000 круна.

Румунска се мобилизација свршила. Према Угарској, румунска је граница сасвим слободна од сваке војске.

Један енглески брод наишао је на мину и с места потонуо. Шест морнара се утопило.

У Монаково је стигао један транспорт француских заробљеника. Занимљиво је, да се међу њима налазио и један француски генерал, који је већ године 1870.-71. био заробљен као поручник.

Списак прилагача.

(III. наставак)

Г. Kisbajmoki János скупио: За «сиромашке војничке породице у месту» по 2 круне: Kacsár Antal, Kovács József по 1 круну: Martinecz Péter, Vörös Antal, свега **6 круна**.

Г. Fánсы Antal plébános скупио. За «Црвени Крст» по 3 круне: Pelyva Pál, по 1 круну: Krausz Györgyné, по 60 пот.: Kovács Huszka Mihályné, Kovács Huszka Pálné, За «сиромашке војничке породице у месту» по 2 круне: Pelyva Pál, по 1-40 круну: Krausz Györgyné по 60 пот.: Özv. Szép Mihályné, по 40 пот.: Kovács Huszka Mihályné, Kovács Huszka Pálné, свега је скупио **10 круна**.

Г-ђа Korenek скупила. За «сиромашне војничке породице у држави» по 5 круна: Odgy Józsefné, по 2 круне: Id. Brasnyó Imre, по 1 круну: Fehér Ferencz, Lévaу István, Kudi Ferencz, Csizmár György, Szegi Gergely, Gálík István, по 60 пот.: N. N. özv. Széki Báldiné, по 50 пот.: Juhász Péterné, по 40 пот.: N. N. Csányi Lajos, по 20 пот.: Lévaу Gáborné, Bácsi Mihályné, Kovács Julis, Kis Eper István, Paja Marczel, по 4 пот.: Vörös József. Свега је скупила **К 16-54**.

Г-ђа Sipos Józsefné скупила: по 15 круна: Andróczky György, по 10 круна: Gálík Mihály, id. Idős. Bálics István, по 3-50 круна: Bertron Ede, по 2 круне: Oszgyáni Ferencz, Szógi Ferencz A. по 1 круну: Major Nandor, Kis Eper István, Szegi István István fia, Epstein Adolf, Busa Lajos, Dobos János, по 60 пот.: Kuszli Imréné, по 50 пот.: Major Oszkár, по 40 пот.: Pencz Ferencz. Свега је скупила **К 50**—

На «Црвени Крст» по 20 круна: Српска Читаоница, по 10 круна: Младен Лекић и Тоша Штрбачки. На «сиромашке војничке породице у месту» по 30 круна: Српска Читаоница, по 10 круна: Младен Лекић. Свега **К 80**—

Г-ђи Перси Белићевој предали су: За «Црвени Крст» по 100 круна: Тоша Каћански, по 30 круна: Бура Нићин, по 25 круна: Мија Манојлов, по 20 круна: Данчика Каћански, Вељко Ст. Каћански, Марко Ј. Манојлов, Ненад Ранков, по 10 круна: Танасија Каћански, Нанчика Јојина, Цвета Ергелашев, Милан Ергелашев, Милан Стричевић, Сима Шијачић, Тоша Мудрински, Нестор Дунђерски кнез, Гавра Курјачки, Нова Ергелашев, по 8 круна: Сима Каћански, Tölgyesi Etel, по 6 круна: Тоша Каћански, Бура Стричевић, по 5 круна: Лаза Бабин трговац, Милица Нецићева, Сима Шегуљев, Лаза Лазић, Иса Стричевић, Иса Гложански, Гена Ергелашева, Стева П. Курјачки, Јоца Манојлов, Тима Стричевић, Мита Футошки, Ната Сивачка, по 4 круне: Јоца Каћански, Сава Манојлов, Бранко Кишдобрански, Велимир Павлићев, по 3-10 круне: Zsellér Péter, по 3 круне: Влада Цветнаров, Душан Шегуљев, Паја Хаднаћев, Јован Радовић, по 2-30 круне: Ziegler Mihály, по 2 круне: Андрија Мудрински, Lehr Adam, Ludwig Martin, Миша Стричевић, Јулка Штрбачка, Јулка Павловић, Кузман Гавански, Катица Јанковић, Цвета Милинов, Бранко Каћански, Милан Бранков, Zoni István, Арон Вукоманов, Драгутин Дунђерски, Мита Дунђерски, Меда Дињашки, Милош Стричевић, Станка Шегуљев, Шандор Курјачки, Пера Дедакин, Марија Манојлова, özv. Braun Josefina, Катица Баскин, Јелена Илијашевић, Перса Милосављева, Бока Сивачки, Младен Дунђерски, Игњат Дињашки, Неца М. Дунђерски ст., Андрија Манојлов, Morgenstern Cecilia, Шандор

Антић, Душан Туцаков, Никола Туцаков, Драгиња Рунић, Неца Белић, Милош Шегуљев, özv. Gáspár Jánosné, Сава Шегуљев, Коста Кишдобрански, Јосим Ђушић, Живан Гавански, Иса Мудрински, Манојло Јоцков, Бока Чобанов, Сава Бранков, Лаза Курјачки, Вељко Пљештић, Лаза Чобанов, Младен Курјачки, Данчика Придрашки, Јаша Стричевић, Стана Павлићева, по 1-20 круну: Миша Придрашки, по 1 круну: Јоца Ергелашев, Мирко Курјачки, Паја Угорник, Љубица Јанковић, Стеван Шегуљев, Паја Тамбурашев, Ваца Шегуљев, Миша Гавански С. Лаза Романов, Богдан Шегуљев, László Antal, Трива Дунђерски, Сава Дињашки, Младен Попин, Пера Дунђерски, Милица Тр. Шијачић, Рада Дунђерски, Drenyócziki Ferencz, Лука Гавански, Јеврем Дунђерски, Сима Тополачки, Аврам Кулачин, Душан Дунђерски, Иса Козарчев, Рада Радосављев, Младен Стричевић, Паја Гавански, Срећа Попсавин, Morgenstern Jakob, Сава Милованчев, Ката Писарић, Богдан Риговљев, Нова Косанов, Лаза Ференчев, Милош Ференчев, Никола Влаж, Пера Топалов, Мита Шијачић, Стева Парабућки, Нова Вардић, Лаза Стричевић, Јулка Миковић, Мита Бранков, Ђира Каћански, Ваца Белић, Андрија Шијачић, Младен Шегуљев, Стева Н. Дунђерски, Бранко Брзаков, Мита Гавански, Рада Курјачки, Мирко Тањурчић, Вељко Курјачки, Никола Тањурчић, Јоца Попић, Трива Курјачки, Живан Милорадов, Влада Орњаков, Даница Манојлова, Арсен Шегуљев, Анка Шегуљева, Милош Шегуљев м.л., Тоша Сивачки, Стана Радужков, Стева Крстоношић, Жарко Сремачки, Јован Субић, Драгутин Лазић, Живан Николић, Богдан Ботић, Никола Шегуљев, Самуило Шијачић, Коста Стричевић, Деса Миковић, Агра Коларић, Милорад Лазић, Рада Прекајски, Јова Ђирић, Нова Сацаков, Јеврем Белић, Сока Ур. Шијачић, Алекса Дунђерски, Глиша Курјачки, Лаза Нецаков, Јоца Тамбурашев, Рада Гавански, Марко Капларски, Ната Мачкашка, Марко Хаднаћев, Сима Ђорђевић, Мата Курјачки, Бранко Гавански, по 80 пот.: Катица Курјакова, Неца Секички, Јоца Дебељачки, по 60 пот.: Пера Адонић, Милица Кончарева, Паја Шијачић, Сима Шијачић, Стева Павлићев, Нова Голупски, Марко Бранков, Шандор Срђанов, Софија Ракић, по 50 пот.: Сава Ђосин, Ката Јовановић, Бура Каћански, Цвета Шегуљев, Гавра Шијачић, по 44 пот.: Игњат Дунђерски, по 40 пот.: Ката Адонић, Миланка Станишић, Шандор Марјанов, Стева Радовић, Шандор Ичин, Сава Баскин, Рада Ђосин, Босилка Ђосин, Пера Мудрински, Јован Дунђерски, Мита Курјачки, Данчика Ђурђев, Паја Антић, Стева Мирковић, Мита Курјачки, Јоца Шијачић Ш., Манојло Бранков, Лаза Кулачин, по 30 пот.: Драга Дунђерски, по 20 пот.: Милица Гложанска, Сока Андрић Надаљ, Иван Вардић, Богдан Матаругин, Аца Матаругин, Тоша Симин, Шиге Иштванне, Софија Адонић, Сока Шијачић, Никола Дињашки, по 10 пот.: Кристина Дунђерска.

За «сиромашне војничке породице у месту» по 10 круна: Милан Ергелашев, Милан Милошев, Драгутин Милошев, Неца Милошев, по 5 круна: Тана Каћански, Данчика Јојин, Мија Манојлов, Нестор Дунђерски кнез, по 3 круне: Цвета Ергелашев, по 2 круне: Сима Каћански, Паја Каћански, Милан Стричевић, Влада Цветнаров, по 1 круну: Паја Тамбурашев, Лука Гавански, Аврам Кулачин, Младен Стричевић, özv. Braun Josefina, по 50 пот.: Сава Ђосин.

У 30. броју «Сентомашанина» исказано је 60 круна, сада 752-44 круне; свега је скупила: **812-44 круне**.

Г-ђе Molnár Dezsőné и Baitz Ferenczné скупиле су **К 719-96**, и то за «Црвени Крст» **К 336-54**, за «сиромашне војничке породице у месту» **К 383-42**.

За продата 4 пара пилића поклоњених сиромашним војничким породицама у месту примљено је **К 5-60**.

Данас штампани искази показују своту од **К 6.006-64**, пређашњи **К 1.634-94** свега је исказано **К 7.647-18**.

ЛИСТАК.

Ситнице.

Цело друштво, састављено све од младих људи, било је сагласно у тврђењу да је љубав — паравно реч је била о правој непрепој љубави — нешто најјаче, нешто што је неодољиво, да љубав неће да зна за препреке.

— Она неће да зна ни за шта! узвек рече Перица, чиновник неког новчаног завода, а очи су му сјајале од великог одушевљења. Он у осталом није ни о чему могао говорити без узбуђења. Љубав нема својих материјалних страна, то је чисто осећање, култ душе човече, која моћно потише стару отрпану Дарвинову теорију. Та зар се у срцу једног шимпанза може појавити такво осећање!

— Да, једино она претвара живот у поезију! с одушевљењем прихвати неко из друштва.

— Кад ми неко говори о некаквим препрекама, које су у стању да савладају и разруше, униште љубав, дође ми воља да га развучем! Као да и ту може бити препрека! — гневно узвикну Стајић, љутито севајући очима. Тај човек био је зближа у стању да се туче за своје убеђење.

— Ех, и ја то тврдим!

Сви погледи потражише тога, који је изговорио горње речи. Онијени сагласношћу, чисто нису веровали да се у њиховом друштву могла чути таква бесмислица.

— И ја то тврдим.

Сад више није било сумње. То је изговорио њихов друг чије се једино мишљење до сад није чуло, а заузети својим говором, нису ни приметили његово ћутање, његове криптичке погледе и једва приметан провнчан подмех.

— Кад то тврдиш сигурно имаш и доказа? — први се освети Стајић.

— Да како! одговори сумњало (и да не би дупали главу због измишљања имена, а то је — верујте — тешка ствар, тако ћемо га од сада звати).

— То је вредно чути, господо! узвикну Перица с очигледним омаловажавањем. — Ја те молим да нам испричаш како си дошао до тога убеђења. То мора да је интересантно.

— Баш ни најмање. То је тако просто и јасно. Ево, судите и сами...

Сви се примакоше ближе говорнику, да би боље чули то ново отериће, ма да су унапред веровали, да ту неће ни бити каквих аргумената: Претходно напунише чаше и запалише цигарете, чији плавичасти димови, правећи прво дивне фигуре, образоваше читав облак.

— Па ето, поче сумњало, вама не изгледа ништа чудновато то: да је један мали дрво као што је храст. А то сте читали још као мала деца, када се на све са неверицом гледа... Међутим, ту има нешто чудновато.

— Тако је свуда. Круни узроци изазивају и крупне последице. На пример: ухватите своју жену или драгану да вас брутално вара. Ви је на месту убијете. И зато што њено дело квалификујете као узрок, ви се и не чудите последици. Али се у животу дешава и друго, и то баш сасвим редовно. Управо сав се живот састоји у томе.

— Мислим на ситнице. То су узроци евих последица. Само људи из неке, урођене им, гордост неће то да признају. Сваки је од нас склон да верује како је на пример: тиме, што је он данас погрешно или што је претрпео какав неуспех, узрок некаква виша сила. А није — ситнице, читав низ ситница су томе узрок. Ето зар није једна ситница спасла Рим од пропасти? Гуске --- ето, оне су га спасле. А шта су гуске, него једна смешна ситница?

(Свршиће се.)